

**Stichting duurzame (micro-)pensioenen
ontwikkelingslanden (SDMO)**

Jaarstukken 2017

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	2
Jaarrekening Balans	8
Staat van baten en lasten	9
Toelichting op de balans per 31 december 2017 en de staat van baten en lasten over 2017	10
Overige gegevens	17
Bijlage 1: project Dhan / India	18

Bestuursverslag

Doelstellingen van de stichting

De Stichting Duurzame (Micro-)Pensioenen in Ontwikkelingslanden (SDMO) is in 2011 opgericht door het Verbond van Verzekeraars en de Pensioenfederatie. De koepelorganisaties van de verzekeraars, de pensioenfondsen en een aantal uitvoeringsorganisaties in Nederland werken in SDMO samen om een infrastructuur te ontwikkelen voor micropensioenen en voor het inrichten van kennisuitwisseling tussen de Nederlandse pensioensector en lokale organisaties die in ontwikkelingslanden mensen toegang willen bieden tot een collectieve pensioenvoorziening. Daarbij gaat het vooral om mensen die in de informele sector werkzaam zijn en nog geen ouderdagsvoorziening hebben.

SDMO werkt bij haar activiteiten nauw samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Ministerie draagt bij aan de financiering van de projecten, helpt met kennis en ervaring en met het leggen van contacten via zijn uitgebreide internationale netwerk.

SDMO wil niet alleen projecten helpen financieren, maar vooral lokale organisaties ondersteunen met de kennis en ervaring van Nederlandse specialisten uit de aangesloten maatschappijen. Op die manier kunnen verzekeraars, pensioenfondsen en uitvoeringsorganisaties vormgeven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Voor medewerkers van de aangesloten organisaties draagt een project in het buitenland bij aan hun persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid.

Samenstelling bestuur

In 2017 hebben een aantal bestuurswisselingen plaatsgehad. In mei van 2017 heeft Eduard van Gelderen laten weten het af te treden vanwege een nieuwe rol buiten APG, er is nog geen opvolger toegetreden tot het bestuur. In juli 2017 is Wim Hekstra door het Verbond voorgedragen als opvolger van Maarten Edixhoven, namens Aegon. Wim is in september toegetreden tot het bestuur.

Voorafgaand aan de geplande vergadering in september 2017 hebben een aantal bestuurders laten weten zich terug te trekken, te weten: Jan Nijssen als onafhankelijk voorzitter en Gerard Riemen van de pensioenfederatie. De pensioenfederatie blijft in het bestuur vertegenwoordigd door Julia Adam.

René van de Kieft, heeft in oktober de rol van interim-voorzitter aanvaard.

De samenstelling van het bestuur in het verslagjaar was:

Onafhankelijk voorzitter: Jan Nijssen,

Ad interim voorzitter René van der Kieft

Leden namens het Verbond van Verzekeraars: Maarten Edixhoven/Wim Hekstra, Liesbeth van der Kruit, Fleur Rieter en Richard Weurding

Leden namens de Pensioenfederatie: Julia Adam, Eduard van Gelderen, René van de Kieft en Gerard Riemen.

Peter Stoffelen is namens het ministerie van Buitenlandse Zaken waarnemer bij de bestuursvergaderingen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken ondersteunt professionalisering SDMO

Sinds de oprichting in 2011 werkt SDMO nauw samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken. In 2016 heeft SDMO van het ministerie een beschikking ontvangen waarbij het Ministerie voor de komende vijf jaar een bedrag van maximaal € 1 miljoen aan SDMO ter beschikking stelt voor de verdere professionalisering van de organisatie van SDMO en uitbreiding van de activiteiten naar andere landen. Tevens heeft het ministerie in 2016 eenmalig een bedrag van € 250.000

beschikbaar gesteld voor de voorbereidingen voor de start van het micropensioenproject in Ghana. De financiële verantwoording van dit bedrag is in 2017 via SDMO afgerond in overeenstemming met de eisen die ministerie aan de financiële rapportage heeft gesteld. Het bestuur van SDMO is dankbaar voor de financiële steun van het ministerie en de sterke betrokkenheid bij de activiteiten.

Advies en ondersteuning voor bestuur

Mark Ferwerda van PriceWaterhouseCoopers is belangeloos als adviseur voor financiën en governance betrokken bij SDMO. Timo Brinkman is vanaf 2016 betrokken geraakt bij het werk van SDMO als adviseur namens het Verbond van Verzekeraars. Darinka Krul van MN is vanaf september 2016 voor een deel van haar tijd betrokken bij het werk van SDMO. René Blijlevens is na zijn pensionering bij het Verbond van Verzekeraars blijven fungeren als ambtelijk secretaris van het bestuur van SDMO. Hij vervult die functie als vrijwilliger. Carla de Voeght en Stefan Ploeg van het Verbond van Verzekeraars verzorgen de financiële administratie van de stichting. Wim Pols heeft medio 2017 om persoonlijke redenen zijn rol als projectcoördinator neergelegd. Vanaf januari 2017 heeft Michel Spraakman, met instemming van Achmea tot oktober 2017 op vrijwillige basis gewerkt aan de propositie van het impact fonds, na het vertrek van Wim Pols heeft hij ook de rol van projectcoördinator op zich genomen. Vanaf oktober werkt hij in opdracht van het SDMO bestuur aan de verdere professionalisering van SDMO en de oprichting van het Impact fonds,

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van SDMO heeft in 2017 vier reguliere vergaderingen gehad. Daarin is gesproken over de voortgang van het micropensioenproject in India. Tevens is in de vergaderingen veel aandacht besteed aan de verdere uitwerking van het oprichten van een impact fund waarvoor pensioenfondsen, pensioenuitvoerders, verzekeraars en andere financiële instellingen kapitaal ter beschikking kunnen stellen voor investeringen in micropensioen- en verzekeringsprojecten en andere financiële innovaties.

Begin 2017 heeft er een heidag plaatsgehad die in het teken stond van strategie en vormgeving van plannen van SDMO. Verder is gesproken over de professionalisering van de organisatie. Besluitvorming over onderwerpen die hier aan de orde zijn geweest heeft in de reguliere vergaderingen plaatsgehad.

Er is gesproken over uitbreiding van de activiteiten naar een derde land, bij voorkeur in Afrika. Niet alleen de mogelijkheden in de verschillende landen zijn daarbij belangrijk, maar vooral ook de beschikbaarheid van geschikte en betrouwbare lokale partners. Het onderzoek naar de mogelijkheden van samenwerking in Afrikaanse landen is aan het bestuur gerapporteerd. Het bestuur heeft ook gesproken over de voortgang en resultaten van het instrument crowdfunding dat onder de medewerkers van a.s.r. en MN in 2017 succesvol werd ingezet.

Ten slotte is in gesproken over verdere professionalisering van de organisatie om de uitbreiding van de activiteiten te kunnen dragen. De besluitvorming hierover heeft plaatsgehad en is in eerste instantie op gericht op de realisatie van het impact fonds.

Stuurgroepen

Eind 2015 heeft het bestuur van SDMO gekozen voor een structuur met stuurgroepen voor de verschillende projecten. In elke stuurgroep zijn twee SDMO-bestuursleden verantwoordelijk voor het betreffende project. Met name door de wijzigingen in het bestuur en wisselingen in de ondersteuning van het bestuur is de werkwijze met stuurgroepen onder druk komen te staan en in de praktische uitvoering deels losgelaten.

Het beleid is formeel niet gewijzigd. In dit bestuursverslag rapporteren wij dan ook over de projecten per stuurgroep. Daarbij staat de samenstelling van de stuurgroepen in 2017 of een deel daarvan aangegeven. Ook de beleidsvoornemens voor 2018 worden in dit verslag per stuurgroep besproken.

India

Samenstelling stuurgroep India: Julia Adam (voorzitter) en Liesbeth van der Kruit

Samenwerking met DHAN Foundation

In 2011 is een micropensioenproject gestart in samenwerking met de DHAN Foundation in Tamil Nadu in het zuiden van India. Nederlandse verzekeraars werkten al samen met de DHAN Foundation en het project in India was de directe aanleiding tot de oprichting van SDMO.

De DHAN Foundation richt zich via allerlei programma's op het terugdringen van armoede en het stimuleren van economische innovatie. Daarbij gaat het onder andere om het bevorderen van betere landbouwmethoden om meer opbrengst te genereren, watermanagement, ICT, opleiding en financiële diensten zoals sparen, microkrediet, microverzekeringen en uiteindelijk micropensioenen.

Inmiddels bereikt DHAN met haar programma's 1,3 miljoen gezinnen in India. De deelnemers aan die programma's zijn georganiseerd in federaties.

Intentie tot voortzetting samenwerking

In november 2015 heeft een delegatie van het SDMO-bestuur het project in India bezocht. De delegatie heeft zelf ervaren dat het project in een behoefte voorziet en bijdraagt aan de zelfredzaamheid van de betrokken gezinnen in de federaties van DHAN. SDMO en DHAN willen de samenwerking graag voortzetten en het project in een tweede fase van 5 jaar opschalen tot in totaal 200.000 deelnemers.

In de eerste fase van het project heeft SDMO DHAN in natura en door middel van giften ondersteund. De ondersteuning van in deze fase was bedoeld voor de productontwikkeling, om de entree tot micropensioenen mogelijk te maken voor de deelnemers van DHAN en om te kijken of het product in een behoefte voorziet. Deze pilot is succesvol gebleken. Om het project uiteindelijk zelfredzaam te maken is echter een bepaalde schaal aan deelnemers nodig die op dit moment nog niet is bereikt. SDMO heeft besloten om DHAN in deze 'tussenfase' (fase 2) van het project in 2017 en 2018 te steunen, afhankelijk van de financiële middelen die SDMO hiervoor kan genereren, om de benodigde schaalgrootte te bereiken. DHAN is inmiddels gestart met het opschalen en professionaliseren van het micropensioenproject. De aanvraag voor de licenties van de nieuwe federaties waarbinnen micropensioenen kan worden aangeboden, is al in gang gezet.

Daarnaast heeft de huidige vermogensbeheerder de Life Insurance Corporation of India licenties aangevraagd in alle staten van India. Wanneer de licenties ook daadwerkelijk verkregen worden kan verdere landelijke opschaling worden ingezet. De pilot kan hiermee als succesvol worden beschouwd. De lessen die DHAN heeft geleerd bij de introductie en distributie van dit pensioenproduct zullen helpen om verdere opschaling binnen de federaties in 2018 mogelijk te maken.

DHAN zal zich in 2018 volledig richten op het mogelijk maken van de verdere opschaling binnen de federaties en blijven samenwerken met de Life Insurance Corporation of India.

Deze samenwerking tussen DHAN en SDMO zal in 2018 worden afgerond.

Beleidsvoornemens 2018

Voor het project in India is in 2017 de tussenfase gefinancierd. De Pensioenfederatie vraagt haar leden om naast de contributie van 2017 een vrijwillige bijdrage te doen voor het micropensioen project. Het Verbond van Verzekeraars heeft de aangesloten pensioenverzekeraars gevraagd een vrijwillige bijdrage te leveren aan het project. Tevens is er in 2017 een crowdfunding actie opgezet en uitgevoerd voor het project in India. SDMO is bezig om de mogelijkheden te onderzoeken van een impact investment fund dat moet zorgen voor structurele financieringsmogelijkheden van de projecten van SDMO. Als het impact investment fund van de grond komt, biedt dit wellicht nieuwe mogelijkheden om het micropensioen project in India te financieren. Belangrijke voorwaarde daarbij

is dat het bestuur van DHAN open wil staan voor deze vorm van financiering, in 2018 zal SDMO hierover het gesprek aangaan met DHAN en de haalbaarheid hiervan nader onderzoeken.

Uitvoeringsmodellen

Samenstelling stuurgroep Uitvoeringsmodellen: Richard Weurding (voorzitter) en Eduard van Gelderen, (tot juni) met hulp van een werkgroep met vertegenwoordigers van verschillende maatschappijen onder leiding van Michel Spraakman van Achmea.

Impactfonds

Het werk van deze stuurgroep heeft zich in 2017 gericht op uitwerking van een propositie die als basis dient voor het oprichten van de impact fonds. Een impact fonds wordt gezien als een structurele financieringsbron en verschaft risicodragend financiering tijdens de ontwikkel-/startfase. In beginsel dienen de investeringen te renderen.

SDMO heeft tot nu toe haar activiteiten gefinancierd met donaties van het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie en individuele leden van deze koepelorganisaties. SDMO heeft de ambitie bestaande activiteiten op te schalen en tevens uit te breiden naar andere landen. Mede gezien de financiële uitdagingen waarvoor de sector zich geplaatst ziet, moet SDMO constateren dat zij met de huidige werkwijze geen duurzame financieringsaanpak heeft en daarmee dus ook geen impact in de toekomst kan maken.

Huidige financieringsaanpak is niet langer houdbaar

Het ministerie van Buitenlandse Zaken stelt voor de komende vijf jaar een totale subsidie van € 1 miljoen ter beschikking voor de verdere ontwikkeling van de micropensioen activiteiten en de professionalisering van SDMO. Het ministerie heeft aangegeven dat zij verwacht dat SDMO gelijkelijk aan de verdere ontwikkeling van de micropensioen activiteiten bijdraagt, in natura en/of via financiële bijdragen. Bijdragen in natura bieden goede mogelijkheden om een sterke projectinvulling neer te zetten met inzet vanuit de leden van het Verbond van Verzekeraars en de Pensioenfederatie. Maar met de huidige financieringsaanpak van SDMO zal het niet lukken substantiële financiële bijdragen te plaatsen tegenover de subsidie van het ministerie. Ook met een crowdfunding initiatief zal dit naar verwachting niet geheel mogelijk zijn.

Innovaties financieren

Een impactfonds is daarmee niet alleen wenselijk, maar echt noodzakelijk. Verschillende partijen zijn enthousiast over zo'n fonds waarin zij kunnen participeren met een kapitaal waarmee zij innovaties binnen de financiële sector kunnen financieren en tegelijkertijd inhoud kunnen geven aan hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en een bescheiden financieel rendement kunnen behalen op het ingelegde kapitaal. Het doel is te komen tot een duurzaam financieringsmodel dat de pensioen- en verzekeringssector een instrument biedt voor samenwerking op het terrein van financiering van micropensioenen en – verzekeringen en andere innovaties. Betrokkenheid van de overheid is daarbij essentieel.

De stuurgroep heeft met hulp van medewerkers uit de achterban een propositie ontwikkeld voor het impact fonds. In de speciaal gevormde werkgroep impact fund werken Achmea, Aegon, APG, a.s.r, MN en NN samen. Deze werkgroep is in 2017 meerdere malen bijeen geweest en heeft het plan in het voorjaar van 2017 samen met Steward Redqueen uitgewerkt tot een propositie.

Op basis hiervan zijn een vijftal fonds managers uitgenodigd voor het selectieproces. Drie hiervan hebben met veel energie gewerkt aan de input voor dit selectieproces. Dit proces heeft uitgemond in een uitgewerkt voorstel van de fondsmanagers en een mondelinge toelichting van hun team aan de stuurgroep.

In het selectieproces heeft de stuurgroep gebruikt gemaakt van een zelf ontwikkelde tool om de keuze te objectiveren. Met behulp van deze tool heeft de stuurgroep een fonds manager geselecteerd en aan het bestuur voorgedragen als fonds manager waarmee SDMO het impact in 2018 daadwerkelijk gaat opzetten en lanceren. Met het impact fonds zal het mogelijk zijn op grotere

schaal projecten te financieren. Hoewel er een duidelijke verbinding met SDMO zal zijn, zal het fonds een zelfstandige eenheid zijn.

Beleidsvoornemens 2018

Primaire doelstelling is in 2018 te komen tot oprichting van het impact fonds en een start kapitaal van minstens € 25 miljoen bijeen te brengen. Het impact fonds biedt mogelijkheden te investeren in lokale partners en door inbreng met kennis en geld samen met hen grotere impact te realiseren door pensioen en verzekeringsoplossingen voor meer mensen beschikbaar en toegankelijk te maken.

Het project in Ghana zou hiervoor geschikt kunnen zijn omdat dit is opgezet met de intentie dat het wordt gedragen door externe investeerders. Ook voor het project in India zou het impact fonds kunnen bijdragen aan het realiseren van de gewenste schaalgrootte. Belangrijke voorwaarde daarbij is dat het bestuur van de lokale Indiase partner DHAN open staat voor deze wijze van financiering. Met de opgedane kennis en ervaring levert het impact fonds een belangrijke bijdrage aan innovatie binnen de financiële sector in Nederland.

Daarnaast speelt het impact fonds in op goed werkgeverschap en op de toegenomen behoefte aan zingeving voor mensen die in de financiële sector werkzaam zijn. Ten slotte biedt het impact fonds mogelijkheden voor talenten uit de financiële sector om internationale ervaring op te doen.

Uitbreiding naar andere landen

Samenstelling stuurgroep Uitbreiding naar andere landen: Mark Ferwerda (voorzitter) en Peter Stoffelen.

Mogelijkheden in andere landen onderzoeken

De financiële steun die het ministerie van Buitenlandse Zaken in de komende jaren wil geven is bedoeld voor deze uitbreiding van activiteiten en voor de verdere professionalisering van de SDMO-organisatie.

SDMO wil micropensioen projecten helpen ontwikkelen in meer ontwikkelingslanden mits er vanuit die landen een duidelijke vraag bestaat en er mogelijkheden bestaan tot samenwerking met betrouwbare lokale partners. De stuurgroep heeft in 2016 een eerste ruwe verkenning gedaan, waarbij vooral is gekeken naar mogelijkheden in Afrika. Kenia en Tanzania zijn daarbij gekozen als landen met mogelijkheden en later is Zambia daaraan toegevoegd. In 2017 is door Kruger een gericht onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden in de hiervoor genoemde landen, over een concreet haalbaarheidsonderzoek zal in samenhang met de ontwikkelingen binnen SDMO en het impact fonds worden besloten.

Beleidsvoornemens 2018

De ontwikkeling van nieuwe activiteiten in andere landen is afhankelijk van de ontwikkelingen binnen SDMO en het impact fonds. Het voornemen is om de uitbreiding naar andere landen vanuit het impact fonds te laten plaatsvinden.

Crowdfunding

Samenstelling stuurgroep Crowdfunding: Fleur Rieter (voorzitter) en René van de Kieft

Crowdfunding bij a.s.r. en MN

De opbrengst van de succesvolle crowdfunding campagne onder medewerkers van a.s.r. en MN is ingezet voor het project in Ghana.

Middellange Termijn Planning en Organisatie

Samenstelling stuurgroep Middellange Termijn Planning en Organisatie: Jan Nijssen (tot september voorzitter), René Blijlevens, Wim Pols (tot september) en Michel Spraakman (vanaf september)

Plannen voor 2017 en middellange termijn

In 2016 heeft de stuurgroep een Middellange Termijn Plan gemaakt voor 2016 – 2021. Dit plan is besproken binnen het bestuur van SDMO en ook met het ministerie van Buitenlandse Zaken. De stuurgroep (in afgeslankte vorm) heeft een concept Jaarplan 2018 opgesteld en voorgelegd aan zowel het bestuur als het ministerie. Een door het bestuur goedgekeurde eindversie met jaarbudget zal na de vergadering in maart ter goedkeuring voorgelegd worden aan het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Beleidsvoornemens 2018

SDMO gaat haar organisatie zodanig inrichten dat effectief de belangrijkste algemene doelstellingen kunnen worden behaald:

- Tweede fase project India realiseren
- Totstandkoming van het impact fonds
- Toekomst van SDMO en strategie herijken en de plannen voor de middellange termijn hierop afstemmen.

In 2018 heeft SDMO Michel Spraakman opdracht gegeven het bestuur te ondersteunen om de professionalisering van de organisatie en de uitbreiding van de activiteiten van SDMO met de oprichting van het impact fonds vorm te geven. Tevens zal er ten behoeve van het werk van SDMO een kantoorruimte worden ingericht.

Afhankelijk van de impact van het Pinif (impact fund) ligt het voor de hand dat de stichting mogelijk ophoudt te bestaan aan het eind van het jaar. Hierover zijn in het bestuur nog geen besluiten genomen. In de loop van 2018 zal het bestuur hierover een besluit nemen.

Begroting 2018

In de begroting 2018 zijn de begrote ontvangsten en uitgaven opgenomen. De ontvangsten en uitgaven hebben betrekking op het vervolgproject Dhan, de ontwikkeling van Pinif en (de financiering van) de interne beheerskosten.

Den Haag, 27 juni 2018

Het bestuur van stichting duurzame (micro-)pensioenen ontwikkelingslanden

Balans per 31 december 2017

(na resultaatbestemming)

	31-12-2017		31-12-2016
	€		€
Activa			
Vlottende activa			
1. Vorderingen			
Overige vorderingen en overlopende activa	-		50
2. Liquide middelen	243.278		158.479
	<u>243.278</u>		<u>158.529</u>
Passiva			
3. Eigen vermogen			
Algemene reserve	848		848
4. Kortlopende schulden			
Vooruit ontvangen subsidies	236.475	143.348	
Crediteuren	-	4.024	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>5.955</u>	<u>10.309</u>	
	242.430		157.681
	<u>243.278</u>		<u>158.529</u>

Staat van baten en lasten over 2017

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
5. Baten		
Subsidies	184.889	275.920
Rente	-	25
Totaal baten	<u><u>184.889</u></u>	<u><u>275.945</u></u>
6. Lasten		
Projecttoekenningen	60.339	250.000
Bureaunkosten	30.000	25.920
Professionalisering	94.550	-
Totaal lasten	<u><u>184.889</u></u>	<u><u>275.920</u></u>
Saldo van baten en lasten	<u><u>-</u></u>	<u><u>25</u></u>

Toelichting op de balans per 31 december 2017 en de staat van baten en lasten over 2017

Algemeen

De Stichting duurzame (micro-)pensioenen ontwikkelingslanden, gevestigd te Den Haag (Bordewijklaan 2, 2591 XR) en geregistreerd onder dossiernummer 53955668 bij de Kamer van Koophandel, is 10 november 2011 opgericht door het Verbond van Verzekeraars en de Vereniging van Bedrijfstakingpensionfondsen.

De stichting heeft ten doel het verbeteren van de levenskwaliteit van (toekomstige) ouderen in ontwikkelingslanden op het terrein van duurzame aanvullende pensioenvoorzieningen. Partijen beogen met deze publiek-private samenwerking lokale sociale ondernemingen, gericht op Micropensioenen, met lokale expertise en eigenaarschap te bevorderen. Daarnaast zal de stichting de totstandkoming van en de toegang tot een aansluiting op de eerste pijler voorzieningen door de private sector of tweede pijler collectiviteiten stimuleren. Tenslotte wil de stichting de kennis verhogen over het zakelijk beheer van aanvullend pensioenstelsels.

De stichting heeft het beleidsvoornemen om de uitbreiding van de activiteiten van SDMO met de oprichting van een impact fonds vorm te geven. Afhankelijk van de impact van het impact fonds ligt het voor de hand dat de stichting mogelijk ophoudt te bestaan aan het eind van het jaar 2018. Hierover zijn door het bestuur nog geen besluiten genomen. In de loop van 2018 zal het bestuur hier een besluit over nemen. Indien het bestuur besluit tot het opheffen van de stichting, dan zal de opheffing plaatsvinden met vereffening van alle vorderingen en schulden.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening van de stichting is opgesteld op grond van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving C1, "Kleine organisaties zonder winststreven".

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Begroting

In de begroting 2017 zijn kasontvangsten en betalingen opgenomen. Deze kasontvangsten en betalingen hebben betrekking op de project Dhan en (de financiering van) de (interne) beheerskosten. De begroting is niet opgenomen in de staat van baten en lasten omdat deze is opgesteld op basis van het kastelsel hetgeen de vergelijking met de posten in de staat van baten niet zinvol maakt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Een actief en een verplichting worden gesaldeerd als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het actief en de verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Presentatie en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de stichting.

Stelselwijziging

Gezien de omvang van de stichting, heeft de stichting met ingang van boekjaar 2017 haar jaarrekening opgesteld op basis van de richtlijn C1. Kleine Organisaties-zonder-winststreven. Dit heeft niet geleid tot aanpassingen in de cijfers dan wel toelichtingen, aangezien er geen verschillen in waarderingsgrondslagen zijn tussen RJ 640 Organisaties-zonder-winststreven en C1. Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen, onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de juridische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de juridische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de staat van baten en lasten verantwoord als kosten of opbrengsten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Opbrengstverantwoording Overheidssubsidies en bijdragen derden

Subsidies en bijdragen worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar waarin de gerelateerde bestedingen zich hebben voorgedaan. De vooruitontvangen bedragen (zowel kort- als langlopend) worden onder de overlopende passiva opgenomen.

Projecttoekenningen

De verstrekte projecttoekenningen worden in het jaar van toekenning voor het gehele bedrag als last verantwoord.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

Belasting

De activiteiten van de stichting zijn niet onderhevig aan vennootschapsbelasting.

1. Vorderingen

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Overige vordering en overlopende activa		
Nog te ontvangen bankrente	-	50
	<hr/>	<hr/>
Totaal	<u>-</u>	<u>50</u>

De vorderingen hebben allen een looptijd korter dan één jaar.

2. Liquide middelen

Triodosbank rekening courant	179.987	95.238
Triodosbank spaarrekening	63.291	63.241
	<hr/>	<hr/>
Totaal	<u>243.278</u>	<u>158.479</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

3. Eigen vermogen

Algemene reserve 1 januari	848	823
Saldo staat van baten en lasten	-	25
	<hr/>	<hr/>
Algemene reserve per 31 december	<u>848</u>	<u>848</u>

Statutaire resultaatbestemming

In artikel 4.2 van de statuten is opgenomen dat een positief financieel resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve ten behoeve van de handhaving van de continuïteit van de stichting.

Voorstel resultaatbestemming

Het bestuur is voornemens om het saldo van baten en lasten toe te voegen aan de algemene reserve. Dit is reeds verwerkt in de balans.

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
4. Kortlopende schulden		
<i>Vooruit ontvangen subsidies</i>		
Vooruitontvangen bedragen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Pensioenfederatie	227.659	134.532
Rente	848	848
Vooruit ontvangen ten behoeve van nog te maken interne kosten	7.968	7.968
Totaal vooruit ontvangen subsidies	<u>236.475</u>	<u>143.348</u>

De vooruit ontvangen subsidies ultimo 2017 bestaan voor € 175.450 (2016: € 85.000) uit ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en voor € 52.209 (2016: € 49.532) uit ontvangsten van de Pensioenfederatie.

Renteopbrengsten op de door het Ministerie van Buitenlandse Zaken ter beschikking gestelde middelen dienen voor de financiering van de in het kader van de beschikking uit te voeren werkzaamheden bestemd te worden. De bestemde rente ultimo 2017 bedraagt € 848 en wordt verantwoord als vooruit ontvangen subsidies. De vooruit ontvangen subsidies hebben deels een langlopend karakter.

Het verloop van de post vooruit ontvangen ten behoeve van nog te maken interne kosten is als volgt:

Saldo 31 december 2016		7.968
Bij: bijdrage Ministerie van Buitenlandse Zaken		15.000
Bij: bijdrage Verbond van Verzekeraars		7.500
Bij: bijdrage Pensioenfederatie		7.500
Af: interne kosten zoals verantwoord in de staat van baten en lasten		-30.000
Saldo 31 december 2017		<u>7.968</u>
Crediteuren	-	4.024
Overige schulden en overlopende passiva		
Nog te betalen accountantskosten	5.929	10.285
Nog te betalen bankkosten 4 ^e kwartaal	26	24
Totaal	<u>5.955</u>	<u>10.309</u>

De crediteuren en overige schulden en overlopende passiva hebben allen een looptijd korter dan één jaar.

5. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

De stichting heeft geen niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
6. Baten		
Subsidies	184.889	275.920
Totaal	<u><u>184.889</u></u>	<u><u>275.920</u></u>
Rente spaarrekening	-	25
Totaal	<u><u>-</u></u>	<u><u>25</u></u>
7. Lasten		
Projecttoekenningen		
Project Dhan-vervolg	60.339	250.000
	<u><u>60.339</u></u>	<u><u>250.000</u></u>
De projecttoekenningen Ghana hebben betrekking op het vervolgproject Dhan.		
Professionalisering		
Professionalisering	94.550	-
	<u><u>94.550</u></u>	<u><u>-</u></u>

Stichting duurzame (micro-)pensioenen ontwikkelingslanden

	31-12-2017	31-12-2016
	€	€
Bureaunkosten		
Website	629	374
Reis- en verblijfkosten/vergaderkosten	1.415	-
Diverse bureaunkosten	174	4.160
Coördinator Stichting	16.683	10.706
Transfer- en bankkosten	330	250
Accountantskosten	10.769	10.430
Totaal	<u><u>30.000</u></u>	<u><u>25.920</u></u>

Bij de Stichting zijn geen medewerkers in dienst.

Den Haag, 27 juni 2018

Het Bestuur Stichting duurzame (micro-)pensioenen ontwikkelingslanden (SDMO)

L.C. van der Kieft, voorzitter a.i.

R. Weurding, penningmeester

J.B. Adam
W. Hekstra
E.M. van der Kruit
F.R.M. Rieter

Stichting duurzame (micro-)pensioenen ontwikkelingslanden

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijlage Overzicht projecten
Project Dhan / India - vervolg

Looptijd : 1-1-2017

	Vooruitontvangen tm 31-12-2016 €	Totaal ontvangen 2017 €	Totaal besteed €	vooruit ontvangen per 31-12-2017 €
Sponsors				
Verzekeraars/Pensioenfederatie	49.532	63.016	60.339	52.209
Totaal sponsors	49.532	63.016	60.339	52.209
		Totaal te betalen aan Dhan foundation €	Betaald 2017 €	Totaal nog te betalen €
Termijnen project Dhan	-	60.339	60.339	-
		Totaal budget SDMO interne kosten €	Betaald 2017 €	Totaal nog besteden €
Budget voor interne kosten SDMO	7.968	30.000	30.000	7.968